

احوال و آثار میرزا احمد نیری

مولانا میرزا احمد نیری یکی از شخصیت‌های برجسته و ممتاز عالم خط و نگارش است که به نظری رسد در حدود ۱۰۷۰ ه. ق در محله سادات نیری، معروف به کوشک بالا یا کوچه بالا، در خانواده‌ای اهل علم و دانش و هنر به دنیا آمد. نام پدرش را به اختلاف روایت، میر شمس علی، ملا علی اکبر و شمس علی نیری و نام خودش را نیز شمس الدین محمد گفته‌اند.

از دوران طفولیت و کودکی این فرزانه، اطلاع دقیقی در دست نیست؛ جز اینکه بر اساس گفته معمرین و ریش سفیدان محله سادات پدرش به علت علاقه فراوانی که به ایشان داشت، هنگام رسیدن فرزند به سن تحصیل در آغاز او را به مکتب می‌سپارد و سپس برای تکمیل معارف او را به حوزه علمیه ملک شهریار (مدرسه علمیه قم) که در همان محل تولدش واقع بود، می‌فرستد تا مقدمات علوم رایج را فرا گیرد. گویا در همانجا نیز قرآن را به نحو کامل می‌آموزد همگام با این آموزش‌ها به علت استعداد خدادادی و علاقه وافر که داشت، در نزد استادان خط زمان خود مشغول فرا گرفتن خط می‌شود؛ او در این راه گام‌های بلند و تندی برمی‌دارد و این هنر را به غایت خود می‌رساند:

«خامه‌گرزین سان شکر ریزی کند خامه‌استاد نیری ریزی کند»

از آنجایی که تمام خانواده وی آراسته به فضایل اخلاقی و اهل کمال و هنر بوده‌اند، همین امر در تعلیم و تربیت و پیشرفت او نقشی مهم و تأثیری شگرف می‌گذارد. تلاش پی‌گیر و سرشت درونی و ذوق هنری این نوجوان باهوش و با استعداد به گذراندن مراتب علمی گوناگون خط، یکی پس از دیگری کم می‌کند تا اینکه در انواع خط به ویژه خط نسخ به درجه اجتهاد می‌رسد.

با پیچیدن آوازه زیانویسی میرزا احمد، شاه سلیمان صفوی (۱۱۰۵-۱۰۷۷) از طریق حاکم وقت نیری او را به دربار خود فرامی‌خواند که در ابتدا امتناع می‌کند، اما بار دیگر شاه سلیمان ۸ سوار به دنبال او می‌فرستد که این بار میرزا احمد به همراه سواران شاه در سال ۱۱۰۰ ه. ق به اصفهان می‌رود. میرزا احمد در محله پاقعه اصفهان اقامت گزید که این خانه بعدها

آدرس: تهران - خیابان مطهری - تقاطع سهروردی - جنب پارک مادر - طبقه فوقانی بانک تجارت - پلاک ۸۸ -

تلفن: ۸۸۴۰۴۰۸۵ - ۸۸۴۰۱۷۰۸

موسسه قرآنی نفیس ماندگار

به نوه دختری او میرزا ابوالحسن (۱۱۷۳) فرزند میر محمد اسماعیل خاتون آبادی تعلق گرفت. اتاق مشق و کتابت فی ریزی که به صورت ارسی سمت قبله ساخته شده بود، تا این اواخر باقی بود. در آن جاشاه صفوی تعدادی خطاط را به دست او می سپارد تا به آن ها تعلیم خط دهد. او همچنین در دربار صفویه به منصب دبیری شاه سلطان حسین صفوی می رسد.

بخش عمده زندگی استاد احمد فی ریزی در دوران حکومت شاه سلطان حسین سپری شد که درست مطابق با دوران انحطاط حکومت صفوی و آشفتگی جامعه ایرانی است. طبق اسناد موجود دوران حمله محمود افغان به اصفهان، دوران بسیار سخت و دردناک برای مردم اصفهان بود و احمد فی ریزی که در این شهر می زیسته، به ناچار به خانه حاجی محمد صراف پناه می برد.

ملا احمد نه تنها در دربار شاه سلطان حسین نهمین پادشاه صفوی، بلکه امرا، فضلا، وزرا، حکام، علما، شاهزادگان و هنرمندان عصر نیز احترام فراوان داشت و بابت نگارش، حق الزحمه هنگفتی دریافت می کرد. یکی از خطاطان درباری می نویسد:

نوزده سال حرف و او را تمرین کردم امانتوانستم مثل احمد فی ریزی بنویسم. «شاه سلطان حسین از اینکه خوش نویسان نمی توانستند همچون ملا احمد بنویسند، به دید تحقیر به آنان می نگریست تا جایی که مورد حسادت خطاطان واقع شد و کار به جایی رسید که خطاطان نزد شاه او را بدگویی کردند که ملا احمد هر روز حروف را به شکل تازه ای به ما تعلیم می دهد و در نتیجه ما را گمراه کرده است.

آدرس: تهران - خیابان مطهری - تقاطع سهروردی - جنب پارک مادر - طبقه فوقانی بانک تجارت - پلاک ۸۸ -
موسسه قرآنی نفیس ماندگار
تلفن: ۸۸۴۰۴۰۸۵ - ۸۸۴۰۱۷۰۸